

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân

Verslag van bevindingen 2018

28 maart 2019

Het algemeen bestuur van
de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

Datum
28 maart 2019

Behandeld door
T. Oolders RA
088 288 7675

Ons kenmerk
3114730710/2019.063680/EB

Onderwerp
Verslag van bevindingen 2018

Geachte leden van het bestuur,

Hierbij ontvangt u het verslag van bevindingen 2018. Dit verslag van bevindingen bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij denken dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2018, voor het uitoefenen van uw toezichthoudende taak en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Onze controleverklaring

De jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Naar aanleiding van de controle van deze jaarrekening hebben wij op 28 maart 2019 een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel het aspect getrouwheid als de rechtmatigheid.

Vaststelling jaarrekening

Wij gaan ervan uit dat het algemeen bestuur overgaat tot ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening en verzoeken u contact met ons op te nemen wanneer dit niet het geval is. In overleg kunnen dan de verdere noodzakelijke acties worden ondernomen.

Beperking reikwijdte van deze rapportage

Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2018. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en dienen dan ook in die context gelezen te worden.

3

28 maart 2019

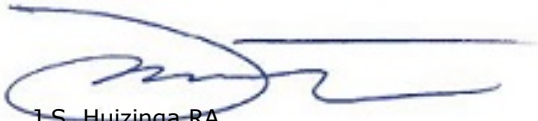
3114730710/2019.063680/EB

Tot slot

Een concept van dit verslag is besproken met de directeur bedrijfsvoering en de concerncontroller op 11 maart 2019.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'J' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

J.S. Huizinga RA

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt	5
1.2 Materialiteit	5
1.3 Strekking controleverklaring	5
2. De financiële uitkomsten van 2018	6
2.1 Analyse resultaat 2018	6
2.2 Financiële positie	6
3. (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties	9
4. Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur	10
4.1 Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd	10
4.2 Naleving verordeningen is orde, maar meer scherpste bij naleving EU-aanbesteding is gewenst	10
4.3 Niet-financiële rechtmatigheid	11
5. Interne beheersing op orde	12
6. Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak	13
6.1 Rechten FLO	13
6.2 Eenmalige bijdrage uitwerkingskader meldkamer	14
6.3 VpB-plicht	14
6.4 Onze rol met betrekking tot de automatisering	15
6.5 Frauderisico's	15
Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen	16
Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak	18
Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd	19
Appendix D - Single information Single audit (SiSa)	20

1. Inleiding

1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door algemeen directeur getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot de controle van de jaarrekening 2018 van uw organisatie.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening 2018 van de Veiligheidsregio Fryslân. De accountantscontrole omvat naast de controle op de getrouwheid van de cijfers ook een beoordeling van de rechtmatigheid van het financiële beheer over het jaar 2018, zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur legt door middel van de jaarstukken, de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af aan het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de jaarrekening en heeft die verantwoordelijkheid schriftelijk aan ons bevestigd.

1.2 Materialiteit

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2018 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleprotocol (zie Appendix B). Wij hebben geen (resterende materiële) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van de getrouwheid geconstateerd.

Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen, zoals opgenomen in uw normenkader, door het dagelijks bestuur zijn nageleefd, en dat zowel de baten en lasten over 2018 als de balansmutaties in 2018 rechtmatig tot stand zijn gekomen. Er is geen sprake van materiële controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van rechtmatigheid die meewegen in ons oordeel. Wel is met betrekking tot de Europese aanbestedingsregels een tweetal afwijkingen geconstateerd, die echter binnen de goedkeuringstoleranties blijven en dus geen invloed hebben op ons oordeel (zie Appendix A).

1.3 Strekking controleverklaring

Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

2. De financiële uitkomsten van 2018

2.1 Analyse resultaat 2018

Het resultaat over 2018 komt na onttrekkingen uit de reserves uit op € 1.809.000 voordelig.

Het resultaat over 2018 is als volgt tot stand gekomen:

	x € 1.000
De totale baten van de Veiligheidsregio Fryslân over 2018 bedragen	84.295
De totale lasten van de Veiligheidsregio Fryslân over 2018 bedragen	<u>82.071</u>
Resultaat voor bestemming (<i>saldo baten en lasten</i>)	+ 2.224
• Bij: onttrekkingen aan reserves	1.100
• Af: toevoegingen aan reserves	<u>1.451</u>
Per saldo toegevoegd aan de reserves (meer toegevoegd dan onttrokken)	-/- 351
Nog te bestemmen resultaat (voordelig)	<u><u>+ 1.873</u></u>

In de verslaggevingsregels, het BBV, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het resultaat vóór bestemming wordt bepaald zonder dat hierin mutaties in het eigen vermogen worden verwerkt. Dit is het zuivere resultaat van de baten en lasten die samenhangen met de bedrijfsvoering.

Op basis van besluitvorming van het algemeen bestuur zijn in de jaarrekening reeds mutaties in de bestemmingsreserves verwerkt voor een bedrag van € 351.000. Dergelijke besluiten hebben invloed op het resultaat dat (na bestemming) in de jaarrekening wordt opgenomen. Het resultaat vóór resultaatbestemming over 2018 bedraagt € 2.224.000 voordelig. Het nog te bestemmen resultaat is € 1.873.000 voordelig.

Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het voordelig resultaat lopend boekjaar ad € 1.873.000 als volgt te bestemmen:

Vorming bestemmingsreserve JGZ 3.0	€ 1.043.000
Storting in de egalisatiereserve	€ 830.000

Het resultaat na bestemming over 2018 is ruim positief en komt mede tot stand door de volgende posten:

- Vrijval reservering vennootschapsbelasting € 170.000
- Afzien van afstoten hulpverleningsvoertuigen € 520.000
- Werkgeverspremies te hoog ingeschat € 605.000

Voor een uitgebreide en inhoudelijke analyse van de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u graag naar de analyse die is opgenomen in de toelichting in de jaarstukken, hoofdstuk 7.5.

2.2 Financiële positie

Het eigen vermogen per einde 2018 bedraagt € 5,3 miljoen (2017: € 3,0 miljoen), waarvan € 1,9 miljoen het nog te bestemmen resultaat over 2018 is. Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het voordelig resultaat over het lopend boekjaar voor € 1.043.000 toe te voegen aan de te vormen bestemmingsreserve JGZ 3.0. Voorstel is om het restant ad. € 830.000 toe te voegen aan de egalisatiereserve.

Het saldo van de langlopende financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en langlopende leningen) bedraagt € 56,4 miljoen (2017: € 46,0 miljoen). In de activa is ultimo 2018 voor lange termijn € 58,9 miljoen vastgelegd.

Een beperkt deel van de vaste activa is gefinancierd met kort vreemd vermogen. Dat is (iets) goedkoper dan lang geld, maar kan niet in belangrijke mate worden ingezet omdat dan de renterisico's te groot worden.

Hierna geven wij een overzicht van de ontwikkeling van het eigen vermogen van 2015 tot en met 2018:

Ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)	2015	2016	2017	2018
Algemene reserve	1.600	1.600	1.600	0
Egalisatiereserve	0	0	0	2.254
Bestemmingsreserves	1.237	909	171	1.139
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening	-721	-167	1.271	1.873
Stand per 31 december	2.116	2.342	3.042	5.266
Totale baten (incl. onttrekkingen reserves)	69.881	71.895	73.724	78.295*
Verhouding eigen vermogen t.o.v. totale baten	3,0%	3,3%	4,1%	6,7%

* Hierbij is geen rekening gehouden met de boeking van de FLO-voorziening ad € 7,1 miljoen euro in zowel de baten als in de lasten, aangezien dit per saldo geen effect heeft en eenmalig is.

Ten opzichte van 2017 is het eigen vermogen met € 2,2 miljoen toegenomen. In hoeverre het vrij besteedbaar vermogen (algemene reserve) een afdoende buffer is voor de gevolgen van de risico's die zich in de toekomst kunnen voordoen, is op voorhand moeilijk in te schatten, maar het is niettemin goed daar normen voor te bepalen.

Over de hoogte van het weerstandsvermogen heeft het algemeen bestuur eerder bepaald dat dit minimaal € 1,6 miljoen dient te zijn, aan te houden in een algemene reserve. Het algemeen bestuur heeft tijdens haar vergadering van 19 december 2018 een nieuwe beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Hierin is bepaald dat de algemene reserve (vrije reserve) om is gezet naar een egalisatiereserve om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen. De egalisatiereserve dient een omvang te hebben van tussen de 2% en de 5% van het begrotingstotaal. Per ultimo 2018 bedraagt de reserve 3,1% van de totale begrote lasten.

Deze nieuwe definitie van het gewenste weerstandsvermogen biedt meer ruimte om schommelingen in de uitkomsten op te kunnen vangen. Hoewel ook nu nog niet overdadig, gerelateerd aan de totale begrotingsomvang, is het voor een GR uit een oogpunt van continuïteit niet noodzakelijk grote vrije reserves aan te houden. De deelnemende gemeenten staan immers wettelijk garant voor tekorten en bij majeure tussentijdse ontwikkelingen kan de begroting ook nog worden bijgesteld.

Wij merken op dat bij de beoordeling van het eigen vermogen van gemeenschappelijke regelingen overigens ook gekeken wordt naar het bredere begrip weerstandsvermogen, dat is het eigen vermogen inclusief de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn doorgaans door het algemeen bestuur geormerkte bedragen, waar in principe ook altijd nog andere keuzes voor gemaakt zouden kunnen worden. Om die reden worden bestemmingsreserves economisch gezien tot het weerstandsvermogen gerekend. Maar bestuurlijk gezien ligt dat genuanceerder, de bestemmingsreserves zijn immers gevormd voor een beleidsmatig bestedingsdoel waarop in beginsel ook besteed gaat worden in de komende jaren.

Wij merken op dat alle bestemmingsreserves in 2018 zijn gebruikt zoals bedoeld. Overigens zijn ze in omvang wel fors toegenomen. Dat komt in belangrijke mate door de nieuw gevormde FLO voorziening, waarbij het verschil tussen de (tegen contante waarde) benodigde voorziening en de van de gemeente Leeuwarden ontvangen gelden in de FLO bestemmingsreserve (€ 435.000) zijn verantwoord. Hiernaast is een bestemmingsreserve gevormd voor de ontvangen gelden van het Rijk voor de uitwerkingskader Meldkamer (€ 500.000, zie paragraaf 6.2 van dit verslag).

3. (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties

De jaarstukken van Veiligheidsregio Fryslân bestaan uit twee delen. Het meer financieel getinte deel is de jaarrekening. De verantwoording over de beleidsuitvoering is opgenomen in het jaarverslag. Het jaarverslag bevat volgens het BBV de programmaverantwoording en de paragrafen.

De programmaverantwoording is voor het algemeen bestuur van belang om er zicht op te krijgen of het voorgenomen beleid ook door het dagelijks bestuur is uitgevoerd. De programmaverantwoording geeft inzicht in de uitvoering van het voorgenomen beleid en de daaruit resulterende activiteiten. Daar hoort ook bij dat uitgelegd wordt waarom er in financiële zin afwijkingen zijn ontstaan.

Wij wijzen u erop dat het jaarverslag geen onderwerp is van de accountantscontrole. Het jaarverslag hebben wij uitsluitend beoordeeld op de consistentie van de informatie hierin met de cijfers in de jaarrekening.

4. Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur

4.1 Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd

Eén van de belangrijkste elementen van de kaderstellende taak van het algemeen bestuur is het budgetrecht. Het algemeen bestuur heeft het recht om de budgetten toe te kennen. Het dagelijks bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het (doen) opzetten van een systeem van budgetbeheer dat moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting (het budget) blijven.

Omdat het algemeen bestuur de kaders stelt, is het overschrijden van de begroting in beginsel onrechtmatig. De analyse van overschrijdingen dient plaats te vinden op het niveau van de vastgestelde programma's. Het begrotingscriterium is uitgewerkt door de Commissie BBV. Hieruit blijkt dat in de volgende gevallen de overschrijding niet meeweegt in het accountantsoordeel:

- Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten
- Kostenoverschrijdingen die passen binnen het beleid en tijdig zijn gecommuniceerd
- Kostenoverschrijdingen bij opneemderelaties

Deze uitwerking laat onverlet dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen voor de weging van dergelijke kostenoverschrijdingen. Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân heeft geen nadere regels opgesteld.

De kostenoverschrijdingen moeten wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. De toelichting in de exploitatierekening geeft goed inzicht in de aard en oorzaken van de afwijkingen tussen de begroting en de realisatie. Wij verwijzen voor deze toelichting naar de toelichting op de exploitatierekening van de jaarrekening.

Rechtmatigheid is in essentie het vaststellen dat de gemaakte afspraken en regels worden nageleefd. Heldere en duidelijke procedures vormen hiervoor een belangrijke bouwsteen. Het normenkader is in feite niets anders dan een overzicht van de van toepassing zijnde - en daarmee te toetsen - interne en externe spelregels. Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd aan de hand van het controleprotocol (inclusief het normenkader) dat door uw bestuur is vastgesteld, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie zoals deze vastligt in het BBV, namelijk voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%.

Met inachtneming van de begrotingswijziging van 19 december 2018 heeft geen enkel programma een overschrijding laten zien, derhalve hebben wij geen begrotingsonrechtmatigheden geconstateerd.

4.2 Naleving verordeningen is orde, maar meer scherpheid bij naleving EU-aanbesteding is gewenst

Het door het algemeen bestuur op 27 november 2014 vastgestelde controleprotocol en het normenkader zijn betrokken in onze werkzaamheden.

De controle op de naleving van de verordeningen wordt intern gewaarborgd door het inrichten van de processen. Na toetsing op de naleving van de verordeningen is ons niet gebleken dat de verordeningen en wetgeving die leiden tot financiële beheersmaatregelen in 2018 op materiële aspecten door het dagelijks bestuur niet worden nageleefd.

11

28 maart 2019

3114730710/2019.063680/EB

Bij de controle op rechtmatigheid van aanbestedingen hebben we vastgesteld dat inkopen van meubilair en ICT hardware ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed voor een tweetal crediteuren. We hebben een rechtmatigheidsfout bepaald van in totaal € 558.000 (exclusief btw). Dit tast -gelet op de omvang- de strekking van de controleverklaring niet aan.

Wij zouden u echter wel mee willen geven dat er meer aandacht zou kunnen zijn voor de rechtmatigheid van inkopen binnen de Europese aanbestedingswet- en regelgeving, zeker in "grensgebieden".

Voor een verdere toelichting verwijzen we naar Appendix A.

4.3 Niet-financiële rechtmatigheid

Een onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is weliswaar niet primair het onderzoeksgebied van de accountant, maar de accountant heeft wel als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid mocht hij dit constateren bij de uitvoering van de controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de interne beheersing in hoofdstuk 5.

5. Interne beheersing op orde

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2018 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle van de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interim-controle, zijn vastgelegd in de managementletter d.d. 14 november 2018. Conclusie is dat de administratieve organisatie van Veiligheidsregio Fryslân voldoende basis biedt voor een sluitende accountantscontrole.

In de managementletter hebben we aanbevelingen opgenomen met betrekking tot:

- Betere beheersing van risico's rond het wijzigen van crediteurenstamgegevens
- Beoordeling facturen groter dan € 10.000
- Autorisatie van de gemaakte memoriaalboekingen
- Het ontbreken van een frauderisicoanalyse

We hebben geconstateerd dat de aanbevelingen inmiddels zijn opgevolgd. De frauderisicoanalyse wordt aan het bestuur voorgelegd in 2019.

6. Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak

6.1 Rechten FLO

Wij vestigen de aandacht op de totstandkoming van de voorziening Functioneel leeftijd ontslag (FLO), zoals ook is toegelicht op pagina 54 en 55 van de jaarrekening.

Na de afkoop van het FLO-overgangsrecht door gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de totale resterende verplichting voor deze regeling tot einddatum (thans voorzien in 2042) nog € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat leidt tot een voorziening per 1 januari 2018 van € 7,1 miljoen. Dit bedrag is -via het programma Brandweer- vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald conform de volgende uitgangspunten:

- *De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR;*
- *De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het bij het opmaken van de jaarrekening bekende cao-loon. In dit geval is dit de cao die is afgelopen op 1 januari 2019. Er is geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige stijgingen;*
- *Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente wordt gebruik gemaakt van de interne rekenrente van 2,5%;*
- *Bij het opnemen van de verplichtingen wordt geen rekening gehouden met de kans op vervallen van rechten door natuurlijk verloop.*
- *De risico's rondom het stijgen van de AOW-leeftijd, en fiscale risico's rondom de inzet van levensloop komen tot 2022 voor rekening van gemeente Leeuwarden, zoals contractueel overeengekomen.*

Gedurende 2018 zijn de gemaakte kosten voor de regeling van € 0,3 miljoen onttrokken aan de voorziening, evenals de contractueel aan gemeente Leeuwarden verschuldigde terugbetalingen voor uitstroom (€ 187.000). De in 2018 bespaarde rente van € 0,2 miljoen is toegevoegd aan de voorziening. Eind 2018 is de voorziening geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een toevoeging per eind 2018 van € 40.000, vooral omdat de belastingdienst heeft aangegeven dat op de AOW-compensatie de RVU-regeling van toepassing is, en door indexering van de bedragen in de AOW-compensatie.

Met de gemeente Leeuwarden is afgesproken om tot en met boekjaar 2022 jaarlijks een verrekening op te stellen op basis van de mutaties in de voorziening. Hierbij worden de volgende aspecten tot en met 2022 (na)verrekend met de gemeente Leeuwarden

- Wijzigingen in fiscale behandeling van de in te zetten levenslooptegoeden
- Wijzigingen in de AOW-leeftijd, met gevolg voor de lengte van de periode waarin werknemers een uitkering krijgen op grond van de FLO-overgangsrecht
- Het vervallen van rechten voor deelnemers door natuurlijk verloop of herplaatsing in een niet bezwarende functie (eventueel onder aftrek van de kosten)

Deze risico's hebben tot en met 2022 geen effect op exploitatie en de begroting van de VRF.

Het risico van loonstijgingen komt wel -en direct- ten laste van de VRF. Daar staat tegenover dat geen vertrekken zijn ingerekend. Eventuele Cao-stijgingen zullen jaarlijks in de herijking van de berekening van de voorziening worden meegenomen. De hieruit voortvloeiende lasten zullen worden gedragen door de deelnemende gemeentes via de begroting. Als brandweerlieden na 2022 afzien van de FLO-rechten, bijvoorbeeld door vertrek, valt de reservering in de voorziening vrij ten gunste van het resultaat van de VRF. Aangezien hiervan dit op dit moment geen goede inschatting gemaakt kan worden, is aspect niet ingerekend, maar toegelicht in de jaarrekening.

De uitgangspunten van de FLO-voorziening zijn vroegtijdig door de VRF met ons besproken, hierdoor hebben wij de uitgangspunten tijdig kunnen toetsen. Wij kunnen ons vinden in de gehanteerde uitgangspunten en ook de berekening van de voorziening achten wij akkoord.

6.2 Eenmalige bijdrage uitwerkingskader meldkamer

Afgelopen jaar hebben de veiligheidsregio's een totale eenmalige uitkering ontvangen van € 15,3 mln. Hiervan heeft Veiligheidsregio Fryslân € 500.000 ontvangen. Dit betreft een incidentele en eenmalige uitkering van Ministerie van Justitie en Veiligheid om de achterblijvende kosten van het "Transitieakkoord meldkamer van de toekomst" te kunnen dekken. Op landelijk niveau is ervoor gekozen om de meldkamers meer te centraliseren, de kosten die hier mee samenhangen kunnen middels deze incidentele bate gedekt worden.

Voor de Veiligheidsregio Fryslân gaat dit om de Meldkamer Noord-Nederland (MKNN). De MKNN is reeds een aantal jaren geleden gecentraliseerd in de Noordelijke regio. Derhalve is de verwachting dat de nog te maken kosten voor de Veiligheidsregio's Drenthe, Groningen en Fryslân beperkt zullen zijn op korte termijn. Er geldt geen terugbetalingsregeling voor deze eenmalige uitkering. Derhalve is deze als bate in de exploitatie opgenomen en gereserveerd als een bestemmingsreserve.

6.3 VpB-plicht

Met ingang van 2016 zijn publiekrechtelijke rechtspersonen (zoals gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting geworden, indien en voor zover zij een onderneming drijven. Onder onderneming wordt in dit verband verstaan: een organisatie van kapitaal en arbeid die deelneemt aan het economisch verkeer met het oogmerk om winst te behalen.

Voor de activiteiten van de veiligheidsregio's heeft landelijk afstemming plaatsgevonden met de verschillende veiligheidsregio's. Op basis hiervan is het standpunt dat alleen de activiteit met betrekking op het Openbaar Meldsysteem (OMS) onder de belastingheffing valt. Voor de GGD geldt dat een aantal activiteiten, waaronder reizigers- en arrestantenzorg, in beginsel onder de VpB heffing valt. De betreffende activiteiten zijn echter niet of nauwelijks winstgevend. De financiële impact van de invoering van de VpB-plicht is voor de Veiligheidsregio Fryslân beperkt. In de begroting van 2016, 2017 en 2018 was een verplichting opgenomen van € 60.000 euro inzake de VPB last, echter is deze bij herrekening ten behoeve van de voorlopige aangifte uitgekomen op € 10.000 voor deze jaren gezamenlijk. Dit als gevolg van het feit dat wettelijke verplichte aansluitingen van het OMS systeem niet onder de VPB-plicht vallen. Van de gereserveerde bedragen valt in 2018 een bedrag van € 170.000 vrij, een meevaller derhalve.

De Belastingdienst heeft tot op heden nog geen definitieve uitspraak gedaan inzake de belastingplichtige activiteiten van de Veiligheidsregio Fryslân. Derhalve willen wij u erop wijzen dat het raadzaam is om periodiek een analyse te doen op eventuele gewijzigde activiteiten en nieuwe inzichten inzake bestaande activiteiten die mogelijk VPB-plichtig zijn.

6.4 Onze rol met betrekking tot de automatisering

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Bij onze controle hebben wij beperkt gebruikgemaakt van de automatisering. De meeste procedures worden vastgelegd buiten de automatisering om. Uit onze beperkte werkzaamheden met betrekking tot de automatisering komen geen bijzonderheden naar voren, anders dan onze aanbevelingen die we hebben opgenomen in de managementletter van 2018.

6.5 Frauderisico's

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie), het bestuur.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de controller van Veiligheidsregio Fryslân waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Van de directeur hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd.

Daarnaast hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en belangrijke schattingen in de jaarrekening en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Wij adviseren u om jaarlijks het onderwerp "fraude" op de bestuursagenda te zetten. We hebben begrepen dat inmiddels een concept frauderisico-analyse is voorbereid die in 2019 door het dagelijks bestuur zal worden besproken.

Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen

Bij de jaarrekeningcontrole zijn enkele (kleine) afwijkingen geconstateerd, die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening 2018.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Soort	Bedrag	Invloed resultaat
* Onrechtmatige aanbestedingen kantoormeubilair	Rechtmatigheid	€ 345.000	n.v.t.
** Onrechtmatige aanbestedingen ICT devices	Rechtmatigheid	€ 213.000	n.v.t.
Totaal		€ 558.000	n.v.t.

* Voor de aanschaf van kantoormeubilair is in 2010 een contract afgesloten voor drie jaar met de mogelijkheid om driemaal het contract met een jaar te verlengen. In oktober 2015 is het contract voor de laatste keer met een jaar verlengd. Dit contract is ten onrechte niet Europees aanbesteed. De last voor 2018 bedraagt € 38.000 exclusief btw. Dit betreft het restant van de levering in 2018 van de zelfde crediteur als boekjaar 2017. Het contract met deze crediteur is begin 2018 stopgezet. Hieropvolgend is een nieuw contract afgesloten met een nieuwe leverancier voor een periode van maximaal 18 maanden, dit vooruitlopend op een nieuwe Europese aanbesteding voor kantoorartikelen/meubilair in 2019. De verwachting was dat de besteding binnen de Europees aanbestedingsgrens zou blijven, echter is door aanvullende inkopen die wel voorzien hadden moeten zijn, de aanbestedingsgrens ruim overschreden. Het gaat hier om een bedrag van € 307.000 exclusief btw.

** Voor de aanschaf van ICT hardware is in 2017 middels een meervoudig onderhandse aanbesteding een contract afgesloten van een jaar met de mogelijkheid om het contract met een jaar te verlengen. De raming van de inkopen (€ 242.000 incl. btw) over twee jaar blijven onder de Europees Aanbestedingsgrens, waardoor dit gedeelte van de inkopen terecht niet zijn Europees aanbesteed. De inkopen binnen dit contract bedragen per balansdatum € 198.000 inclusief btw over 2017 en 2018.

Daarnaast is echter per begin 2018 gestart met het project "Bewust werken", een onderzoek naar de manier van werken (werkplek, apparatuur etc) en hoe dit wellicht zou moeten worden veranderd binnen de VRF. In de eerste helft van 2018 zijn diverse pilots gedraaid met verschillende concepten en devices. Dit heeft geleid tot een voorstel aan het directieteam van 9 juli 2018, dat door het bestuur is goedgekeurd. Hierna zijn, vooruitlopend op een Europese aanbesteding in 2019, inkopen gedaan voor het project "Bewust werken" onder hetzelfde contract als van de oude hardware, dat in 2017 is afgesloten. Er was geen directe noodzaak of een externe oorzaak voor direct inkopen, zonder nieuwe aanbesteding, voor het betreffende project noodzakelijk was. Door de inkopen met betrekking tot genoemd project komen de uitgaven voor ICT hardware boven de oorspronkelijke raming uit. Derhalve hebben wij deze meeruitgaven, in lijn met de door de NBA vastgelegde good practice, als onrechtmatig bestempeld. Dit leidt tot een rechtmatigheidsfout van € 213.000 exclusief btw.

17

28 maart 2019

3114730710/2019.063680/EB

Wij zijn tot de slotsom gekomen dat de beide hier genoemde uitgaven niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels zijn gedaan en derhalve niet rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het totaalbedrag van deze uitgaven (€ 558.000 exclusief btw) is echter niet van zodanige omvang dat dit ons oordeel aangaande de jaarrekening aantast.

Wij zouden u echter wel mee willen geven dat er meer aandacht zou kunnen zijn voor de rechtmatigheid van inkopen binnen de Europese aanbestedingswet- en regelgeving, zeker in "grensgebieden".

Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak

De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven voor de controle van de jaarrekening 2018 van uw gemeenschappelijke regeling.

Gehanteerde toleranties

Bij onze controlewerkzaamheden zijn de volgende toleranties gehanteerd (lasten, inclusief mutaties in de reserves):

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 820.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 2.460.000

De goedkeuringstoleranties die zijn gehanteerd liggen in lijn met de goedkeuringstoleranties zoals deze zijn voorgeschreven in het BBV.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeenschappelijke regeling mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeenschappelijke regeling en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving en branche tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor verdere controlewerkzaamheden zal dienen. Het gaat hierbij om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Onze risicoanalyse en daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat betrouwbare informatie wordt opgeleverd, zowel tussentijds als bij de jaarrekening.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in het vastgestelde controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid" (ViO) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij Veiligheidsregio Fryslân in 2018 voldoende is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening (niet controle gerelateerd)
Geen

Appendix D - Single information Single audit (SiSa)

De procedure die uw gemeenschappelijke regeling moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd.

Fouten en onzekerheden SiSa

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2018 vallen onder SiSa. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Wij hebben de controle op deze regelingen uitgevoerd op basis van de door de Veiligheidsregio Fryslân opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2018. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Het betreft voor uw gemeenschappelijke regeling de volgende regelingen:

	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A2	Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR)	Geen	0	n.v.t.
L1	Jong Leren Eten – uitkeringen	Geen	0	n.v.t.
	Totaal	Geen	0	n.v.t.

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de SiSa-bijlage geen fouten of onzekerheden bevat.